

تحلیل درآمدهای نفتی بر رشد اقتصادی

(با تمرکز بر کشورهای ایران، بحرین، قروژ و ونزوئلا)

تالیف:

محدثه عطایی

سرشناسه	: عطایی، محدثه، ۱۳۴۸-
عنوان و نام پدیدآور	: تحلیل درآمدهای نفتی بر رشد اقتصادی (با تمرکز بر کشورهای ایران، بحرین، نروژ و ونزوئلا)/ تألیف محدثه عطایی.
مشخصات نشر	: تهران: پیک نور، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۱ ص.
شابک	: 978-964-761585-3
وضعیت فهرست نویسی	: فنی
موضوع	: نفت -- ایران -- صنعت و تجارت -- جنبه‌های اقتصادی -- قرن ۱۴
موضوع	: Petroleum industry and trade -- Economic aspects -- Iran -- 20th century
موضوع	: نفت -- بحرین -- صنعت و تجارت -- جنبه‌های اقتصادی -- قرن ۲۱ م.
موضوع	: Petroleum industry and trade -- Bahrain -- Economic aspects -- 21st century
موضوع	: نفت -- نروژ -- صنعت و تجارت -- جنبه‌های اقتصادی -- قرن ۲۱ م.
موضوع	: Petroleum industry and trade -- Norway -- Economic aspects -- 21st century
موضوع	: نفت -- ونزوئلا -- صنعت و تجارت -- جنبه‌های اقتصادی -- قرن ۲۱ م.
موضوع	: Petroleum industry and trade -- Venezuela -- Economic aspects -- 21st century
رده بندی کنگره	: HD۹۵۷۶
رده بندی دیویی	: ۳۳۸/۲۷۲۸۲۰۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۲۱۳۰۰۲

نام کتاب: تحلیل، درآمدهای نفتی بر رشد اقتصادی
(با تمرکز بر کشورهای ایران، بحرین، نروژ و ونزوئلا)

نویسنده: محدثه عطایی

ناشر: پیک نور

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

تیراژ: ۵۰۰ جلد

صفحه آرا: شهره آذریوندپور

طرح جلد: عطایی

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

میدان انقلاب، خیابان فرصت شیرازی، پلاک ۲۰

تلفن: ۶۶۴۲۸۹۸۷

فهرست

۹	مقدمه
۱۱	فصل اول رشد و توسعه اقتصادی
۱۴	رشد اقتصادی
۱۵	منابع رشد اقتصادی
۱۶	رشد اقتصادی پایدار
۱۶	عوامل رشد اقتصادی
۲۰	تعریف و مفهوم انواع توسعه
۲۲	تکنولوژی درونزا
۲۴	متکی شدن تولید بر علم و فن جدید
۲۵	فرق توسعه و رشد اقتصادی
۲۶	مفهوم توسعه
۲۷	روش‌های علمی مطالعه و بررسی در علوم تجربی
۳۰	اصول ثابت توسعه
۳۲	اهداف توسعه
۳۳	مفهوم امنیت اقتصادی
۳۵	قوانین و نظام مالیاتی و امنیت اقتصادی
۳۶	روند نسبت مالیات بر درآمد در ایران
۳۹	شکل‌گیری علم اقتصاد و توسعه اقتصادی
۴۱	نظریه آدام اسمیت
۴۲	ویژگی‌های محیط اقتصادی در زمان آدام اسمیت

۴۴	حوزه‌های دخالت دولت از نظر اسمیت
۴۴	اشکالات نظریه آدام اسمیت (کلاسیک‌ها)
۵۳	علم اقتصاد در قرن ۱۸
۵۳	کشف بزرگ علم اقتصاد در قرن ۱۸
۵۳	کشف بزرگ علم اقتصاد در قرن ۱۹
۵۳	تئوری دولت در قرن ۱۹
۵۴	کشف بزرگ علم اقتصاد در قرن ۲۰
۵۴	تئوری دولت در قرن ۲۰

۵۵	فصل دوم درآمد نفتی
۵۸	تضعیف رقابت پانزدهم
۵۹	گسترش رانت و رانت‌جویی
۶۱	ناپایدار و پایین بودن رشد اقتصادی
۶۳	گسترش حجم دولت و دولت‌سالاری
۶۸	مالیات‌ها و انواع آن
۶۹	انواع درآمدهای دولت
۶۹	اهمیت و نقش نفت در اقتصاد کشورهای نفت‌خیز
۷۰	ماهیت قیمت نفت
۷۱	آثار افزایش بهای نفت بر اقتصاد کشورهای نفت‌خیز

۷۳	فصل سوم نظریه‌های رشد اقتصادی
۷۶	نظریه کلاسیک رشد
۷۶	نظریه رشد اقتصادی ریکاردو
۷۷	نظریه رشد اقتصادی مالتوس
۷۸	نظریه دام تعادل در سطح پایین نلسون
۷۹	راه‌های رهایی از دام تعادل از نظر نلسون
۷۹	نظریه رشد اقتصادی جان استورات میل

۸۰	 نظریه رشد اقتصادی مارشال
۸۲	 تئوری رشد اقتصادی فردیک لیست
۸۲	 تئوری رشد کنیز
۸۳	 نظریه رشد هارود - دومار
۸۷	 مروری بر مطالعات داخلی
۸۸	 مروری بر مطالعات خارجی
۹۰	 مطالعات آنا، ایا، هررا (۲۰۰۰)
۹۱	 مطالعه داکلاس یوهی (۱۹۹۰)
۹۵	 فصل چهارم تحلیل آثار درآمدهای نفتی و مالیاتی کشورهای منتخب
۹۷	 نفت اوپک
۹۹	 سیر تاریخی قیمت نفت خام
۱۰۲	 درآمدهای نفتی
۱۰۵	 تحلیل درآمدهای نفتی بحرین طی سال های ۱۹۸۱-۲۰۱۲ م
۱۰۷	 تحلیل درآمدهای نفتی ونزوئلا طی سال های ۱۹۸۱-۲۰۱۳ م
۱۰۸	 تحلیل درآمدهای نفتی نروژ طی سال های ۱۹۸۱-۲۰۱۳ م
۱۰۹	 رشد اقتصادی
۱۱۰	 رشد اقتصادی ایران در سال های ۱۹۸۱-۲۰۱۳ م (۱۳۹۳ - ۱۳۹۴ ش)
۱۱۱	 رشد اقتصادی بحرین در سال های ۱۹۸۱-۲۰۱۳ م
۱۱۳	 رشد اقتصادی ونزوئلا طی سال های ۱۹۸۱-۲۰۱۳ م
۱۱۴	 رشد اقتصادی نروژ طی سال های ۱۹۸۱-۲۰۱۳ م
۱۱۵	 درآمدهای مالیاتی
۱۱۶	 درآمد مالیاتی ایران طی سال های ۱۹۹۴-۲۰۱۳ م (۱۳۹۲-۱۳۹۹ ش)
۱۱۷	 تحلیل درآمدهای مالیاتی بحرین طی سال های ۲۰۰۵-۲۰۱۱ م
۱۱۸	 تحلیل درآمدهای مالیاتی ونزوئلا طی سال های ۱۹۹۰-۲۰۱۳ م
۱۱۹	 درآمدهای مالیاتی نروژ طی سال های ۲۰۰۰-۲۰۱۳ م

فصل پنجم مقایسه آثار درآمدهای نفتی و مالیاتی کشورهای منتخب.....	۱۲۳
درآمدهای نفتی، مالیاتی و رشد اقتصادی ایران.....	۱۲۵
مقایسه درآمدهای نفتی، مالیاتی و رشد اقتصادی ایران و بحرین.....	۱۲۷
درآمدهای نفتی، مالیاتی و رشد اقتصادی بحرین.....	۱۲۹
مقایسه درآمدهای نفتی، مالیاتی و رشد اقتصادی ایران و ونزوئلا.....	۱۳۰
مقایسه درآمدهای نفتی، مالیاتی و رشد اقتصادی ایران و نروژ.....	۱۳۳
 فصل شش سندرق های پس انداز و سرمایه گذاری.....	۱۳۷
تجرب ایران در برنامه سوم توسعه.....	۱۴۲
حساب ذخیره ارزی.....	۱۴۲
تقویت بخش غیردولتی بخش های تولیدی و صادراتی.....	۱۴۳
تأسیس صندوق.....	۱۴۵
گردش وجوه در الگوی پیشنهادی.....	۱۴۷
ویژگی های الگوی پیشنهادی.....	۱۴۸
ساختار کلی صندوق.....	۱۵۱
مدیریت سبد سرمایه گذاری.....	۱۵۲
برنامه ریزی و بررسی های اقتصادی.....	۱۵۳
نظارت و امور عمومی.....	۱۵۳
جمع بندی و توصیه های سیاستی.....	۱۵۴
منابع و مراجع.....	۱۵۹

مقدمه

نفت به عنوان یکی از مهمترین مواد انرژی را در جهان کنونی و یکی از عوامل مهم رشد اقتصادی (از طریق درآمدی حاصل از آن) از جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد کشورها و دولت‌ها برخوردار است. به همین استناد از عواید حاصل از منابع طبیعی، از جمله نفت، همواره مورد توجه سیاستمداران، متخصصان اقتصادی و سیاسی و نیز گروه‌های مختلف اجتماعی بوده است. عملکرد کشورهای مختلف به‌رودار از منابع طبیعی، نشان می‌دهد که این ثروت بادآورده می‌تواند هم آفریننده‌ی سود و هم مخرب باشد.

برای مثال، ثروت حاصل از فروش نفت به بسیاری کشور توسعه‌یافته‌ای همچون نروژ به مثابه موهبت و نعمت عمل کرده و به رشد اقتصادی و افزایش رفاه ساکنان این کشور کمک کرده است. در عوض این ثروت در کشورهای کمتر توسعه‌یافته‌ای چون نیجریه، عراق، آرژانتین و جزئی این‌ها به مثابه نوعی بلا عمل کرده است و مانع رشد اقتصادی آن‌ها گردیده است.

اهمیت بخش نفت در اقتصاد به گونه‌ای است که افزایش و کاهش درآمد ارزی حاصل از آن همواره بر روند تحولات اقتصادی کشور تأثیرگذار بوده و متعاقب آن ما شاهد افزایش یا کاهش رشد اقتصادی می‌باشیم.

قیمت نفت به عنوان عاملی برون‌زا تحت تأثیر عوامل سیاسی و اقتصادی مختلفی می‌باشد که در تعیین و شکل‌گیری آن دخیل هستند. از این جهت، مطالعه‌ی اثرات ناشی از تغییرات مثبت و منفی درآمد نفتی بر سطح فعالیت‌های داخلی کشور ضروری بوده تا با شناخت دقیق واکنش‌های تولیدی و همچنین سایر متغیرهای اقتصادی نسبت به تغییرات قیمت نفت بتوان سیاست‌ها و راهکارهای مناسبی به منظور افزایش رشد با ثبات بدون وابستگی به درآمدهای ارزی حاصل از نفت اتخاذ نمود.